

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De sexto gradu spiritualis profectus, qui est, incrementum bonorum
habituum. Cap. IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

pectus, innocens vita. Hic communi & leui peccato, locus est nullus. Quamò magis Religiosi. Contentus erat Aristoteles, ut ille qui in alios dominatum habet, vel sit virtutum consecutus, vel salutem sit *μηδ' ἄλλο γένος ἢ τὸ ἠμετέριον*, semibonus, semimalus: at Christiani, multò magis Religiosi, esse debent plenè boni, ac proinde in illorum operibus bonis, nulla debet reperiri malitia peccati, non tantum vitiantis substantiam operis, sed nec ei se adiungentis, si volunt magnum in virtutibus profectum facere. Si ergo, de virtute in virtutem, & de profectu in profectum, vultis ascendere, inquit S. Anselmus; *semper time, in singulis minimis Deum offendere.*

Ep. 6 ad
Mō. Cist.

151.

Quamò, si fiant tam accuratè, uti fierent, spectante eo, cui natura placere cuperet. Imitantur hi architectos, præclarum aliquod ædificium erigentes, qui in virtute proficiunt; omnia enim vult, ad amissim, pulchrè & solidè aptant. Quà de re pulchrè Plutarchus, concludens libellum suum, de agnoscendo in virtutibus profectum, sic scribit: *Maceriam aliquam aut sepe conscientibus, nihil refert, obuium quodque lignum, aut lapidem, humi iacentem adhibere, aut columnam à monumento aliquo delapsam, subicere; quomodo & homines vitiosi, omnia promissè sancta, omnes temerè actiones congerunt, ac coaceruant. At qui in virtute exercendâ proficiunt, quibus vita, veluti sacri ac regij adificij, iactum est aureum fundamentum, nihil eorum que temerè aguntur, admittunt, sed veluti amissi rationis, aptant singula, atque concinnant. Quo de adificio, vsurpari potest, Polycleti dictum, qui, difficillimum opus, eos tractare pronuntiavit, quibus, lutum est ad vguem exigendum.* Hæc Plutarchus: qui sanè Christianorum rem attingit, à quibus, minimorum operum (quæ videntur esse vilia instar lutii) rationem exigit Deus; ideo omnia aptè, & accuratè facere debent, in adificio, quod erigunt virtutum.

1. Cor. 3.
9. 10.

Omnibus enim dictum est ab Apostolo: *Adificatio estis Dei, unusquisque autem videat, quomodo superedificet. Nemo autem contentus sit pius desideris, sed iis pia opera subiungat, exactè facta.* Nam, ut scribit S. Gregorius, *signum amoris non est in affectione animi, sed in studio bone operationis.* Vnde & in Euangelio Dominus præmisit dicens: *Qui habet mandata mea, & facit ea, hic est qui me diligit.*

1. 2. in 1.
Reg. 4.
Ioan. 14.
21.

152.
Coll. 6.
cap. 10.

Quintò, si omnia fiant diligentius, quam antea, & perfectius. Ideò Abbas Theodorus apud Cassianum, describens virtutes viri perfecti, hoc ei inesse ait: *Cùm futura, per excessum mentis, non solum ardentissimè concupiscit, verum etiam, clariùs intuetur, cum efficacius, spiritualibus pascitur Theorijs, cum lucidiùs sibi referata conspicit celestia Sacramenta, cum orationes purius atque alacriùs emittit ad Dominum.* Vno verbo, si semper proficit in bonis, uti quisque studiosus perfectionis debet. Qui in & Galenus Cuique, inquit, *curandum, ut aliquando vivat continentius, & melius hodie, quam heri, & c.* Quà in re semper collimandum est, ad perfe-

1. 6 de curand. ani.
morb.
Coll. 9.
cap. 15.

ctissima quæque, & ut vult Cassianus, *ad ipsam. Et consummationem virtutum.* Nam ut docet S. Am- brosius: *Imitatores sui nos esse Deus voluit, ut prius faciamus aliqua, postea venustemus; & semper venustemus magis ac magis.* Simus ut Hieron laudatus à Pindaro, quem ait solitum, decerpere summitates virtutum à singulis, id est, in omnibus esse perfectissimum. Nobis dictum putemus illud Theodorici Regis monitum, apud Cassiodorum: *Calpæ genus est non te secisso quod summum est.*

CAPVT NONVM.

De sexto gradu spiritualis profectus qui est incrementum bonorum habituum.

Secundum caput spectans ad incrementum bonorum, consistit in plantatione bonorum habituum, quibus, ut ait Abbas Nestero apud Cassianum, *mens nostra, non iam velut coacta, & quasi violento imperio subiecta famulatur, sed tanquam naturali bono delectatur atque pascitur, & arduam illam atque angustam viam, cum oblectatione conserdit.* Nam, ut inquit S. Chrylogus: *Quæ de vsu veniunt, non fatigant.* Hi habitus sunt quali radices & plantæ bonorum operum. Et ut ait Aristoteles, *actionibus deservi, & diudicari solent.* Sed meliùs S. Bernardus, iustum vocat, vineam, & in eo, vitem, ait esse virtutem: *botrum verò, bonum opus ab habitu virtutis, instar botri, & palmitis, productum.* Hi habitus, per frequentationem bonorum actuum acquiruntur, & ut dixit Epictetus apud Atrianum, tamquam vibices perictum imprimuntur. Et hoc ignorare, esse valde stupidi hominis, docuit Aristoteles. Augenter autem, quousis actus, etiam remissio, ut bene docet P. Thanner, eitan, Henricum, Scotum, Durandum, Valquez, Valentiam, Suarez, contra Caetanum, Medinam & Bannez. *Virtutes, inquit S. Bernardus, non natura, sed vsus facit.* Et ut ait Aristoteles, *sicut adificando adificatores, cybarizando cybarædi efficiuntur, ita quoque iusta agendo, iusti, temperantia, temperantes, fortia, fortes euadimus.* Non dat natura virtutem, inquit Seneca: *Ars est, bonum fieri, virtus non contingit animo, nisi insituro & edocto, & ad summum, assidua exercitatione perducto.* Omnis habitus & facultas, ait Epictetus, *assiduis actionibus conseruatur & crescit.* Et ut ait, Plutarchus, in libello supra citato: *si vel parum pergas superaddere paruo, idque frequenter agas, magnum citò habebis aceruum.* Non de pecuniâ dumtaxat augendâ, verum est, sed ad omnia pertinet, maximè, ad virtutis incrementum, cum ad doctrinam, assidua atque efficax adiungitur assuetudo. Contrà, inequalitates, ac segnitates philosophantium, (sic appellat, virtutum studiosos) non modò inhihent progressus, veluti iter interrumpentes institutum, sed etiam regressus. *Causa sunt, cum subsistentem, vitia identidem per omnia adoriantur.*

ac retro auferant. Errantes quidem stellas, Mathematici: finito earum in anteriora progressu, insistere perhibent, ac in philosophando, profectus nullam facit intercapedinem, nunquam intermittit, aut subsistit, sed ingenium semper aliquo citatum motu, ac veluti in trutina situm, nunquam non momento aut ad meliora facta fertur, aut in aduersam partem, ad mala exitiose impellitur. Qui ergo proficere vult, studeat virtutum acquisitioni, & de hac magis sit sollicitus, quam de peccatis defendendis. Ideo noster P. Petrus Faber, eximie sanctitatis, focius S. Ignatij, malebat propter virtutum inopiam, quam propter quotidianas noxas minimas, compungi. Quo in errore, hi plerumque versantur, qui, sanctitati praeter ceteris student, vt ad errata quotidiana, magis intendunt aciem, quam ad lucra virtutis. Cuius & aliquando fraudis. Fabrum pigrit, studiosus forsitan profectus: atque artes errandi, atque cadendi, vt ipse in quodam suo scripto loquitur, quam ipsa decora & ornamenta virtutum. Quamquam enim virtus est, vitia suggerere, vt praestans Poeta ipse dixit, tamen, in vni deplorandis contemplandisq; peccatis, perpetuo harere desitum, nec ad maiora & potiora suspicere, id animi retardat impetum, grandia molientis, & ipsa infringit atque hebetat incrementa virtutis, que denique ipsa esse non possunt, sine fuga & diminutione vitiorum. Haec ex scriptis P. Fabri decerptit P. Nicolaus Orlandinus in eius vita.

Potro profectus in incremento bonorum habituum, hinc cognoscitur.

Primo, si promptius & facilius fiant opera bona, siue imperata, siue ea, quae vocantur, ex supererogatione, quam antea. Inquietum est quid natura virtus, ait S. Theodorus Studita, quae haud cessat vnquam, quin praedatos se, in melius prouehat semper. Quod demonstrans Apostolus ait: Quae retro sunt obliuiscens, ad ea vero quae sunt priora extendens me ipsum, ad destinatum persequor ad brauium superne vocationis, in Christo Iesu: vt quies sit in virtute nulla. Nam a virtute quies, vitij est exordium. Itaque nec nos quiescamus fratres, a virtutis curriculo sed assiduo pernicem ac nouitij, e robore in robur prouehamur, dum in virum adultum euadamus, in mensuram aetatis plenitudinis Christi, frequentando, tum ordinaria opera, tum heroica, contraria habitibus malis. Vt cobibeas inclinationes prauas, siue communes, siue proprias, inquit S. Augustinus, iis te virtutibus exerceas, quae illis maxime contrariae sunt.

Secundo, si non tantum promptius fiant, sed cum minore repugnantia amoris proprii, vel naturae vitiae, & sine quadam violentia & quasi coactione naturae. Nimirum, vt quemadmodum ait Abbas Nestero, ita virtutum perfectione, mens sit nostra formata, vt illis, non iam coacta, & quasi violento imperio, subiecta famuletur, sed tamquam naturali bono delectetur atque pascatur. Hanc repugnantiam in bono, abigit frequentatio bonorum operum. Nam vt docuit Christus Dominus, S. Brigittam: Ego habeo vnum gazophylacium, in quo sunt reposita, & graua quasi plumbum,

& cella, vbi ista sunt, est circumsepta aculeis pungentibus. Sed qui hoc primo incipit vertere, & reuoluere, & deinde portare didicerit, leuia videntur sibi postea, quasi pluma, & sic leuissima fiunt, quae antea ponderosa videbantur; & suauia, quae antea pungere videbantur. Hoc gazophylacium, est amor meus, via quae ducit ad illud, est abnegatio, & abiectio propria voluntatis. In amore autem meo, videtur aliquibus, esse onus, quasi plumbum, quia cum ieiunare debent, & vigilare, seu, refrenare carnem, quasi plumbum sibi portare videntur. Si autem verba & contumelias audierint, si in Religione, & Oratione morantur, quasi inter aculeos resident, & in omni hora angustiantur. Sed qui in amore meo esse vult, incipiat primo vertere onus, id est, faciat ea quae potest, cogitando sic: Hoc bene facere possum, si Deus dederit mihi auxilium, deinde persequens in incepto, cum tanta alacritate, quae videbantur sibi prius esse onerosa, incipit portare, quod omnis labor in ieiunijs, seu vigilijs, & alijs laboribus quibuscumque est sibi tam leuis, quasi pluma. Et in tali sede quiescunt amici mei, quae est malis & desidijs, quasi circumsepta aculeis & spinis: sed amicis meis est summa quies, & leuis quasi rosa. ad hoc gazophylacium, est via recta, contemptus propria voluntatis, quando homo considerat a passione & charitate mea, non curat facere voluntatem suam, & resistit totis viribus, & conatur semper ad maiora. Et licet ista via, in principio, sit aliquantulum grauis, tamen in processu multum delectat, in tantum, quod ea, quae prius videbantur ad ferendum impossibilia, fiunt postea leuissima, vt merito dicat intra se: Iugum Dei suauis est.

Tertio, si fiant cum quodam gustu, ac delectatione maiore quam antea. Hoc promittebat S. Barlaam sancto Iosaphat a se conuerso: Omnibus, inquit, viribus, assuesce virtutibus: easq; ita cole atque exerce, vt earum habitus tibi comparetur. Nam si paulum laboris in ipsis susceperis, atque earum habitum contraxeris, postea, Deo adiuuante, citra laborem vllum proficies. Hinc subsequitur alacritas & iucunditas quaedam. Si alacriter demus, duplex erit elemosyna: & quia damus, & quia hilariter damus, inquit S. Chryostomus. Et Spiritus sanctus monet: In omni nato, hilarem fac vultum tuum. Sic profecerat Augustinus dicens: Quam suauis mihi subitofactum est, carere suauitatibus nugarum, & quas amittere metus fuerat, iam dimittere gaudium erat. Ecce enim eas a me, tenera & summa suauitas, & intrabas pro eis, omni suauitate dulcior. Hoc exigit Abbas Nestero, apud Cassianum, vt mens nostra, arduam illam, atque angustam viam cum delectatione conscendat. Plutarchus vero in libro citato. Cum hoc, inquit, aut eadem, aut proxima ei est antiquissima illa Hesiodea, profectus declaratio, cum iam non amplius ardua, aut nimis accliuus est via, sed facilis ac plana, expedita, quippe excitando leuigata.

Quarto, si fiant cum feruore, & actu in intentione, maiore quam antea. Hoc inter signa virtutis perfectorum ponit Abbas Theodorus apud Cassianum: Cum ita spiritus ardore succensus, ad ea quae inuisibilia sunt & aeterna, tota animi ala-

155. l. 2. vitas cap. 11.

Hor. l. 2. epist. ad Meccan.

156.

157. 108.

Philip. 3.

11. de Napt. & con. c. 25.

157.

Coll. 14. cap. 3.

l. 2. ten. cap. 15.

158.

c. 19. vit.

to. 4. in illud. O. portet haereses esse.

Eccli. 35.

11.

1. 9. Conf.

cap. 11.

Coll. 2 4.

cap. 3.

159.

Coll. 6.

cap. 10.

critate transmigras, ut nequaquam se credat iam in carne consistere. hoc est, ac si non esset in carne, sed totus spiritus quidam, ob fervorem spiritus. Imò lumine nature edoctus Plutarchus in Moralibus ait: *Ut non est verus amor, qui caret zelotypiâ, ita non amat vehementer virtutem, nisi qui ardet emulatione rectè factorum ab aliis.* Idèd S. Climacus ait: *Monachus est qui ita virtutibus affectus est, ut esset voluptatibus aliis, scilicet cum affectu magno & fervore.*

gr. 22.

160.

serm. 7.

ho. 1. ad Philip.

serm. 85. Cant.

1. de vera reli. c. 16.

Ep. 6. ad Astenioras. to. 4. bibl. SS. PP.

Quid, si fiant modis dictis, magis constanter, etiam tempore aduersitatum, & contradictionum, & aliorum motiuorum, suâ specie & gustu, auocantium à bono. *Quanto magis anima profecerit, ait S. Dorotheus, tanto robustior efficitur, & ad quavis molesta ferenda validior. Adèd violentus debet esse amor virtutis, ait S. Chrysostr. atque ut ita loquar tyrannicus, ut nulli cedat occasione, sed continenter inhareat amanti animo, neque committat ut vlla afflictio, aut vllus labor superet animum.* Nam ut ait S. Bernardus, *Virtus si perfecta sit, facile animum victorem sui, & inuictum reddit ad omnia.* Benè dixit, *Ad omnia*, scilicet non tantum ad aduersa, sed etiam ad prospera, quorum desiderio multi resiliunt à studio virtutum. Hoc robur animi S. Augustinus appellat quartam aetatem interioris hominis firmius ordinatusq; rectè viuentem, & peccata vitantem, & emicantem in virum perfectum, atque aptam & idoneam omnibus etiam persecutionibus, & mundi huius tempestatibus ac fluctibus sustinendis atque frangendis. Talia tempora ostendunt in homine, magnum in virtutibus progressum. Nam ut scripsit S. Antonius Abbas: *Tempore ventorum prosperitatis, omnis gubernator plaudit sibi in contraria vero quaque ventorum, omnis gubernator manifestatur.* Quilibet nostrum gubernatoris instar, suâ animâ nauiculam dirigit, per mare huius vitæ, tot fluctibus ac tempestatibus obnoxium. Dum ergo non cedit illis, & in rectâ ratione viuendi perseverat, bonum se exhibet gubernatorem, & huius artis valde peritum, quod non nisi per magnum in virtutibus profectum, consequitur. Qui ergo constans est in eo, & tam amara quàm suauia repellit præ amore virtutis, ostendit se in eâ magnos fecisse profectus. Quâ de re ita libro citato Plutarchus: *Quoniam philosophantibus, (hoc est virtutis studiosis, hac enim phrasi, etiam SS. Patres Græci virtutibus deditos, appellant) non modò à seipsis incidunt, quibus eos imbecillitates etiamnum concussant, & in diuersam partem auertant, sed & serua amicorum consilia, & diuersorum reprehensiones, ioco risuq; mixta slectunt, & molliunt: nonnullos etiam profusus è philosophiâ excusserunt, non leue iudicium profectus fuerit, equanimitas hominis erga talia non perturbati, neque morsum passi, cum ei narratur, equales aliquos ipsius in aula Regum florere, aut dotatas duxisse vxores, aut cetera hominum stipatos in forum, petendi magistratus, vel patrocinandi gratiâ descendere. Qui enim aduersus talia imperterritus est, neque eis mulsetur, eum*

constat iam, ita uti debuit, captum, deuinctum philosophiæ esse. Et infra. *Quas res multitudo plurimi facit, eas conuenire, nisi verâ, constantiq; animi prædicatione, potest nemo.* Quod antiquorum illustrat exemplis. Tandem concludens hanc partem, subdit. *Cum itaque virtutem hoc modo externis rebus apponens, inuidias, obreclationes, aliosq; id genus affectus, qui multos philosophari orfos, vrunt, atque animum deprimunt, eieceris, id magnum argumentum tibi, tui sit profectus. Et post multa. Quis eo ad virtutem inuictum fertur, ut eius admirationem, atque emulationem, ne ea quidem reprimant, qua videntur grauius esse mala, eum, nulla porro res, ab honestatis studio auerteret.*

Sextid, si facilius fiant modis supradictis. Hoc est, celeritè, statim, ad primam simplicem apprehensionem & cogitationem, quasi conaturaliter, sine præuicis motibus, aptis ad excitandam voluntatem, ad ea peragenda. Hoc commendat in Iob S. Gregorius. *Potentem, inquit, vi duam expectare noluit, ut non solum ex munere, sed ex celeritate quoque muneris, bonorum operum merita auerteret.* Hinc & Spiritus sanctus ait: *Ne dicas amico tuo, vade & reuertere, & cras dabo tibi, cum statim posu dare.* Nam ut scripsit S. Ambrosius: *Opus Dei, præproperam etiam festinationem exigit.* Et hoc Cassianus ponit tanquam effectum charitatis, *acquisitæ per certos gradus humilitatis, quæ ed perducit, ut vniuersa, quæ prius, non sine pœna formidinis obseruabas, absque vlllo labore, vel naturaliter, incipias custodire, non iam contemplatione supplicij (en quomodo omnia motiua amouet) vel timore illius, sed amore ipsius boni, & delectatione virtutum.* Talis erat S. P. Ignatius de quo apud Orlandinum, dicebat P. Andreas Erusius (quem Ignatius aliq; not, ob innocentiam vite, singularemq; sapientiam, Angelo simillimum iudicabant) *calestem Christi gratiam in Ignatio, quasi ingenitam ac naturalem videri, adèd constanter, ac semper vbique, adeoq; facile, modum virtutemq; seruabat.* Inter effectus enim donorum Spiritus sancti, præsertim sapientiæ diuinæ, vnus est, ut docet S. Thomas, *facere rectitudinem iudicij, circa res diuinas, vel per regulas diuinas de aliis ex quadam conaturalitate, siue vnione ad diuina, quæ quidem est per charitatem.* Quæ tamen conaturalitas, non est naturæ beneficium, sed gratiæ Christi, denotans plenitudinem virtutis in gradu intenso: ex quâ promptitudo tanta ad supernaturalia opera proficitur ob merita Christi, quanta in causis naturalibus cernitur, dum naturaliter operantur, & suos producent, sine impedimentis extrinsecis, effectus. Sic intelligendus est S. Athanasius scribens de S. Antonio: *Sanctum, inquit, toleranter laborem ferebat, quia voluntaria seruitutis longum in Dei opere studium, consuetudinem in naturam verterat.*

Septimò, si quis sentiat se vehementer dispositum, ad faciendâ omnia, nullâ re exceptâ (preter solum peccatum) quæcumque ei imponetur, et si essent difficillima, & eum maximè confutura

161.

1. 11. mo. cap. 11.

Pro. 7. 1. 8.

1. de 4. 1. 26.

1. 4. c. 39. 1. 1.

1. 16. h. 11.

1. 11. 1. 1.

2. 2. q. 41. 2. 2.

1. 11. 1. 1.

162.

futura coram aliis, in dō talia expetat. Et prætere-
rea, si veluti quamdam impossibilitatem mora-
lem in se experiatur ad contraria habitibus vir-
tutum vitia; signum est habituum, in gradu alti-
tissimo plantatorum. Nam vt ait apud Cassia-
num Abbas Paphnutius: *Charitas est sancta, perse-*
cta, & seruens, qua sectatorem suum, nunquam sinit
cadere supplantatione peccati. Talis erat Apostolus,
& ei similes, vti scribit ipse: Quis nos separabit à
charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames?
an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius?
&c. Certus sum, quia neque mors, neque Angeli, &c.
neque creatura alia, poterit nos separare à charitate
Dei, que est in Christo Iesu Domino nostro. Ad hunc
profectus gradum excitabatur Abbas Chera-
mon apud Cassianum: Nobis, inquit, studendum
est, vt ad charitatem Dei, vel ipsarum virtutum amo-
rem, profecto mentis conscendamus ardore, vt transmi-
grantes in affectum boni ipsius, immobiliter, quantum
possibile est nature, quod bonum est retentemus. Felix
est talis anima, transit enim in diuinam quam-
dam stabilitatem in bono. Vnitus spiritus cum
Deo, inquit S. Bernardus, hominis cor sursum habentis
proficientis in Deum, voluntatis est perfectio. Cum
iam non solum vult, qua Deus vult, sed sic est, non tan-
tum affectus, sed etiam in affectu perfectus, vt non possit
velle, nisi quod Deus vult: velle autem quod Deus vult,
hoc iam simile Deo esse, est: non posse velle, nisi quod
vult Deus, hoc est iam esse, quod Deus est: cui iam velle,
& esse id ipsum est.

Talis erat S. Ignatius Martyr, qui in epistolā
ad Romanos, inter alia scribit: *Vitam fruar be-*
stis, qua mihi sunt preparata, quas & oro, mihi velo-
ces esse ad interitum & ad supplicia. Et alii ad com-
endum me, ne sicut & aliorum Martyrum, non au-
deant corpus attingere. Quod si venire noluerint, ego
vim faciam. ego me vrgebo vt deuorer. Ignoscite mihi
filii, quid mihi proficit, ego scio.

163. Ostendit, eximia est profectus nota: si quis, non
tantum in se, ita vt dictum est, profecerit, sed et-
iam, tales alios effecerit suo studio, exemplis,
monitiisque. Talis qui est, meretur illud Plinij
encomium, quod dedit Traiano Imperatori:
Tanto laudabilior es, quod cum ipse sis optimus, omnes
circa te, similes tui effecisti. Quod quidem iis po-
tissimum curandum est, qui vel præfunt aliis,
vel ad talem statum sunt vocati, cuius finis est,
in aliorum quoque salutem ac perfectionem
incumbere: ij enim conari debent iuxta Apo-
stolum, vt exhibeant omnem hominem, perfectum, in
Christo Iesu. Nec contenti debent leui aliqua
perfectione, sed ad altissimam aspirandum est.

Orat. 5. Medici animarum, inquit S. Gregorius Nazianze-
nus, scopus est, anime pennas addere, ac mundo eam
eripere, Deoq; dare, & Christum, per Spiritum san-
ctum, in pectoris domicilium admittere, atque vt sum-
mation dicam, eum qui superni agminis sit, Deum effi-
cere, ac supernam beatitudinem ei comparare. Porro
medici animarum, sunt Superiores, Patres spiri-
tuales, Confessarij; denique omnes Sacerdotes,

sive ex officio, sive ex charitate, salutem animarum
procurandam dediti. Hi omnes, animas aliorum
elevant debent, ad magnum in virtutibus pro-
fectum. De his Deus S. Catharina Senensis, sic
dixit: *Ministri mei fideles assumpserunt conditionem*
solis: sol quippe, calefacit, & illuminat, & calore suo ter-
ram germinare facit. Ita faciunt isti, dulces, electi mei
ministri, quos in corpore mystico S. Matris Ecclesia, col-
locauit, ad ministrandum corpus & sanguinem filij mei,
cum aliis Sacramentis, qua vitam habent ex virtute
sanguinis. Illustrant lumine scientia supernaturalis,
cum calore sancta vita, sequentes Iesu Christi, filij mei
doctrinam, calorem quoque ministrant ardentissima
charitatis, & cum calore suo charitatio, germinare
faciunt animas steriles.

Non dō, certissimum est, & fere omnium maxi-
mum, eximij in habitibus virtutum incremen-
ti, & profectus signum, totalis auulsio affectus
ab omnibus rebus mundanis, quæ sunt in amo-
ribus mundi sectatorum. Hinc, inquit Apollo-
nius Abbas (inter Sanctos relatus à Ruffino &
Palladio) scietis vos proficere in virtutibus, si nulla vo-
bis passio fuerit erga mundana desideria. Hoc est er-
ga res quas mundi sectatores expetunt & quaer-
runt: vt sunt impura voluptates, diuitiæ, hono-
res, amor commoditatum corporis, & oblecta-
tiones sensuum, ac fuga laborum, ac studium
otiositatis. A quibus auulsio affectum, comi-
tatur amor & desiderium rerum, iis contraria-
rum: quæ sunt, carnis maceratio, exacta pauper-
tas, sui, & omnis existimationis bonæ apud al-
ios, ac famæ, & rerum honorificarum contemp-
tus, fuga recreationum & otij, & assiduitas la-
boriosarum, et si vilium (mundi iudicio) & non
speciosarum occupationum, ac ardens amor
crucis. Hos præclare, vt solet, describit S. Grego-
rius Papa. Hoc esse speciale specimen electorum solet,
quod sic sicut presentis vite iter carpere, vt per spei
certitudinem, nouerint iam se ad alta peruenisse, qua-
tenus cuncta qua præterstunt, sub se esse videant, atque
omne, quod in hoc mundo eminet, amore æternitatis
calcent. Hoc enim est, quod sequenti se anima; Domi-
nus per Prophetam dicit: Sustollam te super altitudi-
nes terræ. Nam quasi quedam inferiora terra, sunt
danna, contumelia, egestas, abiectio, quæ, ipsi quoque
amatores seculi, dum per lata via planitiem ambulant,
vitando, calcare non cessant. Altitudines autem terræ,
sunt, lucra rerum, blandimenta subditorum, diuitia-
rum abundantia, honor, & sublimitas dignitatum;
quæ, quisquis adhuc per ima desideria incedit, eo ipso
alta estimat, quo magna putat. At si semel, cor in cale-
stibus figitur, mox quam abiecta sint, cernitur, quæ alta
videbantur. Nam sicut, qui montem conscendit, sed pau-
lisper cetera subiacentia despicit, quod ad altiora gres-
sum amplius tendit, ita qui in summis intentionem fi-
gere nititur dum annis ipso, nullam presentis vite
gloriam esse deprehendit, super terræ altitudines eleua-
tur: & quod prius, in imis desideriis positus, super se cro-
didit, post, ASCENDENDO PROICIENS, sibi subesse
cognoscit.

in dial.
c. 119.

164.

Ruff. l. 2.
c. 7. Vit.
pp. Pall. in
hist.
Laut.
cap. 52.

1. 31. mor.
cap. 34.

Deci-

165.

Coll. 12.
cap. 6.
I. 4. c. 17.
Coll. 1. c. 6.
& 7.
I. 12. c. 13.
15. 23.
In const.
Mon. c. 3.
Or. de
Laud.
Athar.

Decimum signum profectus in habitibus virtutum, quos appellans, cordis puritatem, assignat Abbas Cheremon, apud Cassianum: *Quantum, inquit, quis in lenitate ac patientia cordis, tantum in cordis puritate proficiet. Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* per cordis autem puritatem apud Cassianum, vitæ perfectio, ex aggregatione omnium virtutum conflata intelligitur, pluribus in locis. Sed melius asserit S. Basilius. *Sedata, inquit, animi, & requieta constitutio, virtutis est argumentum certissimum.* Hinc S. Gregorius Nazianzenus, cum S. Athanasium laudasset, ob eius perfectionem, & vitæ fuisse sublimem dixisset, explicans, quid cum hac perfectionis eius sublimitate, ac eximio profectu in virtutibus, esset coniunctum, subdit: *Ea erat comitate, ut ad eum, omnibus aditus pateret, clemens, ab ira alienus, miseratione præditus, sermone iucundus, moribus iucundior, in obiurgando placidus &c.* Et S. Dionysius Areopagita: *Hebraeorum, inquit, tradit historia, Moysen eximia mansuetudinis merito, divinam amicitiam & familiaritatem dignatum, ac, si quando ipsum, divino aspectu excidisse commemorat, non id ei prius, quam à mansuetudine descenderit, contigisse describit. Erat enim, inquit, mansuetus valde, atque ideo famulus Dei dicitur, digniorque Prophetis omnibus, cui Deus, visum suæ gratiam largiretur.* Quando in S. Bernardo, & S. Carolo, nondum erat tantus in virtutibus profectus quantus ante mortem eorum enituit, erant in delinquentes, valde immites, & feroces, sed postquam sunt maturitatem sanctimonie assecuti, fuerunt mitissimi, & suavissimi. Sic & arborum bonarum immaturi fructus, duri sunt, & acerbi, maturati verò à sole, molles & suaves. Hinc S. Ignatius in sæculo biliosus & asper, postquam sanctus evasit, adeo erat mitis & lenis, ut ipsi medici putarent, eum nequaquam biliosum, sed phlegmaticum fuisse.

Epist. 8.
ad Demophil.

166.

I. 4. Eth.
cap. 8.
1. Tim. 1.
9.
Rom. 2.
14.
1. 2. q. 96.
2. 5. ad 1.
Rom. 2.
35.

Vndecimum signum profectus, est, si Dei servus, ita priuatum & nullo spectante, res ad Dei obsequium spectantes, accuratè, & seruentè, & integrè expedit, quomodo eas expedit, superiorem suo cuncta cerhentem. *Elegans, & ingenuus, inquit Aristoteles, quasi ipse lex sit, ita se geret.* Hoc sensu potest intelligi illud Apostoli: *Lex in isto non est posita.* Cur quia ut ille idem, de aliquibus ait, *Legem non habentes, ipsi sibi sunt lex.* Dum, ut hunc locum explicat S. Thomas, ostendunt opus legis, scriptum in cordibus suis, sicut Apostolus dicit. *Vnde lex in illos non habet vim coactiuam, sicuti habet in iniustos.* Talem viuendi rationem exigebat Seneca à suo Lucilio. *Tunc felicem te esse iudicam, cum poteris in publico viuere, cum te parietes tui regent, non abscondent, quos plerumque circumdatos nobis iudicamus, non ut tutius viuamus, sed ut peccemus occultius.* Rem dicam, ex qua mores astitim nostros, vix quemquam inuenies, qui possit aperto ostio viuere. Ianitores, conscientia nostra non superbia opposuit. Sic viuamus, ut deprehendi, sit subdò affici. Bona conscientia turbam

adqucat, mala, etiam in solitudine, anxia atque sollicita est.

Duodecimum signum magni profectus, est, si quis modis suprædictis, omnes temporis partes expendat, in actionibus meritorii vitæ æternæ, Qui tales sunt, non tantum seruiunt Deo, ut multi, sed soli Deo viuunt, ut pauci. Ut quis Deo seruiat, satis est, si per interualla, accuratè & perfectè exequatur ea, quæ præscripti Deo. Hoc enim satis est, etiam famulus Regum, qui non tenentur die at nocte, & quouis tempore Regi assistere. At qui Deo viuunt, quomodo nos è Societate viuere debemus, iuxta Regulam octauam Summarij, à S. P. Ignatio præscriptam, *Excedit die nocteque occupati esse debemus* (quantum patitur mortalis vitæ conditio) in rebus Deo acceptis, & purè ad eius obsequium ordinatis. Sicut enim vita hominis, semper sine vilo interuallo, habet operationes vitales, etiam dormiente homine, ita in spirituali vitæ, quam Deus suæ gratiæ donis animat, & ut ait Concilium Tridentinum, in qua, *Christus Iesus, tanquam caput in membra, & tanquam vitis in palmites, in ipsos iustificatos, iugiter virtutem infundit: quæ virtus bona eorum opera, semper antecedit, & comitatur & subsequitur.* vitæ spiritualis, serid profectui suo attendens, & studens cooperari gratiæ Dei, perpetuò bene operatur Dei beneficio, qui, (ut in Concilio Palæstino apud Diopolim, contra Pelagium dixit Orosius Cordubensis) *gratiæ suæ dona subministrat cunctis, & singulis, speciatim, quotidie, per tempora, per dies, per momenta, per atoma: sicut & è vitæ, per momenta omnia, vitales emanant actiones.* Aliud est viuere, inquit Aristoteles, aliud vita interesse, viuere, agere est, & desungi propriam quemque virtute. Non est itaque, ut scribit Seneca, quoddam quemquam, propter canos, aut rugas, putes diu vixisse: non enim ille diu vixit, sed diu fuit. Et alibi habet: *Quid illum octuaginta anni iuuant per inertiam exacti non vixit iste, sed in vitæ moratus est; nec mortuus est, sed diu. Acti vitam metiamur, non tempore.* Et hac ratione, SS. Patres illud Christi dictum, semper nos orare & non deficere volentis, nos implere interpretantur, dum semper benefaciendo, Deo semper & sine cessatione placemus, quod per intensos habitus, magnarum virtutum, Dei in nobis gratia operatur suis auxiliis.

Decimum tertium, profectus signum, diu in virtutum studio exercitatis, hoc statuit S. Teresa. *Vt, inquit, sciatis, virum profectum aliquem feceritis, hoc signum erit, si nimirum, vnaquaque vestrum, se omnium pestimam esse credat, & ex eius operibus, si quiddò colligi queat, eam se, ut talem ducere, idè, ad aliorum profectum, & commodum. Hoc ipsum docuerat S. Macarius Abbas, S. Antonij discipulus. Quando maiorem proficiendi, ac crescendi diligentiam addibent, eò magis se existimant egenos, tamquam egentes, ac nihil possidentes. Hoc enim dicunt: Non sum dignus, ut sol iste mihi illucescat.*

Diti-

CAPVT DECIMVM.

De alijs signis propectus in virtutibus, iudicium Plutarchi.

PRÆter ea signa propectus, in superioribus capitibus, à me ex Plutarcho allata; optima sunt illa quoque signa, quæ, idem proponit, in libello hic sæpius citato, ad cognoscendum in virtute progressum.

Primum, si secundum oraculum datum Cirræis, quo dies noctesq; belligerare iubebantur, conscius tibi sis, dies te noctesq; contra vitia depugnare, aut saltem, non sæpe statione abire, neque continenter, velut iudicis facti, internuntios ab iis voluptates aliquas, aut oblationes, aut alia negotia accipere: non iniuriâ alacri, confidentiq; animo, ad reliqua perges: quin etiam, si feceris aliquas philosophandi intercapedines, ita tamen, vt posteriora tua studia, prioribus constantiora fuerint ac prolixiora: iam non leue indicium prebet, ignauiam, esse labore, ac exercitatione elisam. Contra, malum est signum, si post exiguum tempus, multis & continentibus occasionibus, alacritas veluti elanguescens, retundatur. Post multa, ponit & alterum signum propectus.

Secundum, qui magis profecerunt, è spectaculis quoque, & rebus quibuscumque, norunt vilitatem capere, idq; colligere, quod istorum instituto commodè. Diogenes, è volâ quendam bibere conficatus, poculum è perâ proiecit, aded ad sentiendum & percipiendum ea, quæ vndecumque ad virtutem conducunt, attentio & exercitatio assidua facit idoneos, &c. Excelluit hac in re B. Franciscus Borgia, qui è singulis, quæ se obiciebant sensibus, pios eliciebat affectus, & apophtegmata, quibus plenus est vltimus liber vitæ eius. Sed maximè S. Antonius Abbas, teste S. Athanasio, ex omnibus, quibuscumque viuerebat, bonum exemplum ad imitationem elicere studebat. Et vt scribit Cassianus, dicebat, Monachum, l. 5. c. 4. spiritualia mella condere cupientem, velut apem prudentissimam, debere vnamquamque virtutem ab alijs, qui eam familiarius possident, decerpere & in sui peccatoris vase, diligenter recondere. Quod ij assequuntur, qui ardenti propectus desiderio, gesta & modum viuendi Sanctorum considerant, per quem ad culmina virtutum ascendant. Hoc quoque modo Cicero ciues suos, ad virtutem instruens, iubet facere vt cogitent acerrimè, quibus gradibus in cælum ascendit Romulus, Numa, Africani, aliique viri, virtute illustres.

Tertium quoque signum propectus infra ponit tale: Eorum, qui peccant, insanabiles sunt, qui hostili animo affecti sunt, sciuntq; aduersus reprehenses ac castigatores; qui verò sustinent, admittuntq; disciplinam, mansuetiores sunt, id verò non vile propectus est indicium: si quis commissâ culpâ, reprehendentibus se offerat, vitium exponit, & malum detegit, neque gau-

des

169. Decimumquartum, propectus signum ponit S. Bernardus, in tractatu de passione Domini. Nondum, inquit, ad summitatem Ilij peruenerunt, qui linguam suam à multiplicitate verborum nesciunt sine nolunt refrenare. Tantoq; altius se quisque nouerit, in virtutum gradibus ascendisse, quantò minus humanis colloquijs delectatur: nisi forte eiusmodi hominum, in quibus ipse Deus loquitur, & per quos verbum Dei auditur. (vti fit in spiritalibus colloquijs, quæ instituantur cum Superioribus, Patribus spiritalibus ac Confessarijs.) Tales enim non audiuntur propter se, sed propter Deum, qui & habitat & loquitur in ipsis: & cum talibus loquendo, à nostrâ sepe, Domino cooperante, dubietatibus expeditur: à prauis abducimur, & in bono proposito confirmamur.

170. Decimumquintum, propectus signum est, acquisitum per magnam sui victoriam, passionum dominium, quibus quis antea valdè exagitabatur & vincebatur, Ideò S. N. Ignatius, vt scribit Io. Petrus Maffæius, suorum propectum, non tam ex continuatâ precatione, vel diuturno secessu, quam è solida virtutis officijs, ac præsertim ex mansuetudine atque animi equitate spectabat. Cùm è familiaribus nescio quis fratrem præstanti religione collaudans, ad Ignatium cum admiratione dixisset: En hominem iugiter precationi vacantem: immò verò, mutata voce, En inquit Ignatius, hominem sibi met acriter imperantem. Denique licet præ precationis laude, præcelleret ipse, semper tamen, spiritum quem vocant mortificationis, spiritus speculationis anteculit. Nam vt in eloquentia studio, cùm ars & vsus ipse sit necessarius, longè plus tamen à sapientibus viris, vsui quam præceptioni tribuitur: sic in parandis virtutibus, cùm & commentatio & actio requirantur, multò plus tamen agendo & pugnando, quam speculando vel cogitando proficitur.

171. Hoc ipsum oculatus testis Petr. Ribadeneyra in vitâ S. Ignatij clariùs testatur: Quod quantum in Dei viâ, quisque profecisset, non fronte ac vultu, sed animo ac fructu meriebatur: neque ex facilitate & bonitate natura, sed ex contentione & sui ipsius victoriâ, virtutum momenta ponderabat: secernebatq; acutissimè, natura motus & gratia. Et cùm quendam adolescentem, acri ingenio, ac vehementi naturâ, Minister Romane Domus, me coram grauer accusaret apud Ignatium, & quasi minus quietum, morigerum ac tractabilem insectaretur: Ignatius non vulgi trutinâ, sed veritate & spiritalis prudentia statera rem astimans, respondit Ministro: Mitiùs quaso & blandius. Equidem istam ipsum, quem tu tam acriter reprehendum putas, plus ego in Dei viâ, paucis mensibus profecisse arbitror, quam duos illos integro anno, Nominatus autem duos, omnium ex fratribus candidissimos, & lenitate quadam ingenij, ac morum suauitate maximè amabiles.